

עלייה בהתנהגות אובדנית אצל ילדים טרום גיל ההתבגרות

מאמר שפורסם באחרונה בכתב עת ישראלי מצביע על עלייה חדה בשיעורי הניסיונות האובדניים בקרב ילדים בגילי 10 עד 14. החוקרים בחנו שתי תקופות שונות בעשור האחרון, ולפי הנתונים חלה עלייה של 46% בניסיונות התאבדות בקרב בנים בקבוצת הגיל הזו, ועלייה של 27% בקרב בנות

עידו אפרתי

התראות במייל

2024 באפריל 16 • 09:38

"בשנים האחרונות אנו עדים לעלייה מדאיגה בשיעורי ניסיונות ההתאבדות בקרב ילדים לפני גיל ההתבגרות - וזו מחייבת ערנות קלינית, מניעה ומחקר" - כך נכתב במאמר שסוקר את התופעה בישראל ופורסם החודש בכתב העת "הרפואה" של ההסתדרות הרפואית בישראל.

המאמר מצביע על עלייה דרמטית בשיעורי הניסיונות האובדניים בקרב ילדים בגילי 10-14 לאורך עשור. "התאבדות ילדים לפני גיל ההתבגרות היא תופעה נדירה ולכן ממעטים לחקור אותה, בהשוואה להתאבדות בגילים מבוגרים יותר", מציינים מחברי המאמר - פרופ' גיל זלצמן, יו"ר המועצה הלאומית למניעת אובדנות, ד"ר יניב פינגצויג מבית החולים

"גהה", וד"ר הילה גרון-רובינשטיין, פסיכיאטרית מומחית ילדים ונוער מהפקולטה ללימודי רפואה באוניברסיטת תל-אביב.

לרוב, הילדים מדווחים על מחשבות אובדניות. שכיחות הניסיונות עולה בגיל ההתבגרות צילום:

ANDREI_SITURN/Shutterstock

דו"ח של המועצה לשלום הילד מציג נתונים על עלייה של 19% בביקורי ילדים (עד גיל 17) במיון פסיכיאטרי בין השנים 2019 ל-2022. בקרב ילדות נרשמה בתקופה זו עלייה דרמטית של 34% במספר הביקורים במיון פסיכיאטרי

"לרוב, ילדים לפני גיל ההתבגרות מדווחים על מחשבות אובדניות ולא על ניסיונות אובדנות ממשיים. השכיחות של ניסיונות אובדניים עולה עם הגיל, בייחוד לאחר תחילת ההתבגרות מינית", נכתב.

המחקר בדק את שיעור ניסיונות ההתאבדות בקרב ילדים בגילי 10 עד 14 בישראל, במהלך שתי תקופות - 2009 עד 2011, בהשוואה לתקופה שבין 2018 ל-2020. מהניתוח ההשוואתי עולה כי בין שתי התקופות חלה עלייה של 46% בניסיונות התאבדות בקרב בנים בקבוצת הגיל הזו, ועלייה של 27% בקרב בנות.

בנובמבר 2021 פירסם אנף המידע של משרד הבריאות נתונים לגבי שיעור האובדנות בישראל. הנתונים התייחסו למקרי התאבדות בין השנים 2001 ל-2019, ולניסיונות התאבדות בין 2005 ל-2020. על פי נתוני המשרד, בין 2005 ל-2009 נרשמו 16 מקרי התאבדות מתחת לגיל 15; בשנים 2010-2014 עלה מספר המקרים ל-24; בין השנים 2010 ל-2014 עמד המספר על 24 מקרים; ובין השנים 2015 עד 2019 נרשמו 18 מקרים.

מספר מקרי ההתאבדות בקרב ילדים מתחת גיל 15 לא גבוה ואינו עקבי, ולכן לא יכול להעיד על מגמה ברורה באשר לתופעה של אובדנות בקרב ילדים. עם זאת, ניתן להפיק מידע ולהסיק מסקנות מהמגמה של ניסיונות אובדניים. ככלל, היחס בין התאבדות לניסיונות התאבדות (בכל גיל) הוא אחד לעשרה – כלומר, מקרה התאבדות אחד על כל עשרה ניסיונות.

גידול של כ-25% במספר הניסיונות האובדניים בקרב בנות

המגמה המתוארת במאמרם של זלצמן, פינצויג וגרון-רובינשטיין תואמת לעדויות נוספות על החמרה של אובדנות בקרב ילדים. בינואר האחרון פורסם השנתון הסטטיסטי של המועצה לשלום הילד ל-2023, ממנו עולה כי בין השנים 2019 ל-2022, מספר הילדים ובני הנוער שהגיעו לחדר מיון בעקבות ניסיון אובדני עלה מ-925 ל-1,075 (עלייה של 16%). בקרב ילדות ונערות מדובר בעלייה מ-702 מקרים ל-881 (גידול של

כ-25%) באותן שנים. על פי דו"ח המועצה לשלום הילד, ב-2022 התקבלו דיווחים על 378 ניסיונות אובדניים בקרב ילדים (בנים ובנות) בגילאי 10-14. כאשר מצרפים לכך 22 ניסיונות התאבדות בקרב ילדים עד גיל 9, נמצא כי 37% מהקטינים שניסו להתאבד באותה שנה היו מתחת לגיל 14.

ככלל, היחס בין התאבדות לניסיונות התאבדות (בכל גיל) הוא אחד לעשרה - כלומר, מקרה התאבדות אחד על כל עשרה ניסיונות

ברקע, הציג הדו"ח נתונים על עלייה של 19% בביקורי ילדים (עד גיל 17) במיון פסיכיאטרי בין השנים 2019 ל-2022 - כאשר מספרם עלה מ-5,368 ביקורים ב-2019 ל-6,398 בשנת 2022. עלייה דרמטית של 34% - ניכרה בקרב ילדות, עם 3,604 ביקורים במיון פסיכיאטרי לעומת 2,687 בשנת 2019.

קיים מתאם בין משך הזמן שבו קטינים שוהים מול מדיה חברתית ומסכים לבין שכיחות דיכאון ומחשבות אובדניות צילום: myboys.me/Shutterstock.

הנתונים מראים כי עד גיל 10, שכיחות הניסיונות האובדניים זהה בקרב בנים ובנות. עם הכניסה לגיל

ההתבגרות, מספר ניסיונות האובדניים גבוה יותר בקרב בנות - אך מספר מקרי ההתאבדות גבוה יותר בקרב בנים

לפי המאמר שפורסם כעת, "לרוב, ההתנהגות האובדנית מתרחשת על רקע של הפרעת מצב רוח, כאשר דיכאון מז'ורי הוא הפרעה המובילה להתנהגות אובדנית ואחריה דיכאון שאינו דיכאון מז'ורי, דיסתימיה (הפרעת דיכאון מתמשכת; ע"א) והפרעה דו-קוטבית. תסמיני דיכאון בילדים לפני גיל ההתבגרות יכולים להיות שונים ולהתאפיין בתלונות על כאבים גופניים, ירידה ביכולות לימודיות, אי-שקט, הפרעות התנהגות, התפרצויות זעם, רגזנות, התבודדות, שעמום, שינויים בשינה ובתיאבון ועלייה או ירידה במשקל".

הכותבים מונים גם את גורמי הסיכון הפסיכולוגיים לאובדנות אצל ילדים: ל-90% מהילדים שדיווחו על אובדנות היתה אבחנה פסיכיאטרית אחת לפחות, 60% מהם אובחנו עם יותר מהפרעה פסיכיאטרית אחת. "השכיחות הכוללת של הפרעות מצב רוח בקבוצת הגיל הזו היא 7.1%", נכתב. בנוסף, הנתונים מראים כי עד גיל 10, שכיחות הניסיונות האובדניים זהה בקרב בנים ובנות. עם הכניסה לגיל ההתבגרות, מספר ניסיונות האובדניים גבוה יותר בקרב בנות - אך מספר מקרי ההתאבדות גבוה יותר בקרב בנים.

הגורמים הסביבתיים התורמים להתנהגות אובדנית אצל ילדים, לפי החוקרים, הם "סביבה ביתית או בית-ספרית לא בטוחה". במחקר שנערך בבריטניה נמצא קשר בין בריונות לבין הופעת מחשבות אובדניות, אובדנות ופגיעה עצמית. עוד מציינים החוקרים את תרומתן של הרשתות החברתיות והמדיה הדיגיטלית: "ידוע כיום כי קיים מתאם בין משך הזמן שבו קטינים שוהים מול מדיה חברתית ומסכים לבין שכיחות דיכאון ומחשבות אובדניות, וכי שהייה של יותר מחמש שעות מול מסך מעלה ב-50% את שיעור הקטינים שמראים לפחות גורם סיכון אחד להתפתחות של אובדנות".

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

[+ אובדנות](#)[+ בריאות הנפש](#)